

Dokumentin sisältö

1 Päätös arvion tekemisestä ja ydinryhmän nimeäminen

1.1 Ydinryhmä

1.2 Aikataulu

2 Tunnistaminen ja nykytilan kartoitus

2.1 Nykytilan kuvaus

2.2 Päätösvaihtoehtojen esittely

3 Tarkastelu ja suunnittelu

4 Tiedon keruu ja lasten osallisuus

4.1 Lasten näkemykset

4.2 Tutkimus- asiantuntija- ja viranomaistieto

5 Vaikutusten arviointi

6 Päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelua

7 Päätösvaihtoehtojen vertailu

8 Arvioinnin viimeistely ja yhteenveto

9 Tehtävän päätöksen seuranta- ja arviointisuunnitelma

10 Huomioita ja lähteet

1 Päätös arvion tekemisestä ja ydinryhmän nimeäminen

Päätös lapsivaikutusten arvioinnista

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta päätti 21.9.2021 vuoden 2022 talousarvion yhteydessä käynnistää alakouluja ja varhaiskasvatusta koskevan palveluverkkoselvityksen (21.9.2021 § 96).

Palveluverkkoselvitys on osa talouden tasapainoittamistyötä.

Kaupunginhallitus ja lautakunnat ovat tehneet päätökset lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotosta vuonna 2020. Kaupunginhallituksen päätöksessä todetaan, että lapsivaikutusten arviointi tulee toteuttaa, kun päätös on toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittävä tai kyseessä on merkittävä muutos palveluissa tai kyseessä on laajempi palveluiden uusi järjestämistapa, ja että konserniyhteisöjä koskevissa asioissa arviointi tehdään silloin, kun on ilmeistä, että päätös merkittävästi vaikuttaa suoraan lasten ja nuorten asemaan. Lautakunnat ovat kukin tehneet päätöksen toteuttaa lapsivaikutuksen arvioinnin lautakunnan vastuulla olevien asioiden osalta aina, kun päätös on strategisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittävä tai kyseessä on merkittävä muutos palveluissa tai kyseessä on uusi palveluiden järjestämistapa.

Alakoulujen ja varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitys koskee suurta määrää hämeenlinnalaisia lapsia ja heidän perheitään sekä päätösehdotusten vaikutusten katsotaan olevan pitkäkestoisia. Näiden lisäksi aihe sisältää paljon punnintaa ja on kiistanalainen, joten laaja lapsivaikutusten arviointi, jossa eri päätösvaihtoehtojen vaikutuksia punnitaan pitkällä ja lyhyellä aikavälillä on tarkoituksenmukaista tehdä.

Lapsivaikutusten arvioinnin tavoitteena on selvittää, mikä ehdotetuista päätösvaihtoehtoista on lapsen edun kannalta parhain ja tunnistaa jo varhaisessa vaiheessa mahdollisia päätöksestä aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia lapseen ja heidän perheisiinsä. Lapsivaikutusten arviointi lisää osaltaan myös päätöksenteon läpinäkyvyyttä.

Lapsivaikutusten arviointi pohjautuu YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen, joka velvoittaa lapsen edun ensisijaisuuden huomioon ottamiseen sekä lasten näkemysten kunnioittamiseen (artiklat 3 ja 12). Tämä sopimus otetaan huomioon myös kansallisessa lapsistrategiassa, Hämeenlinnan kaupunkistrategiassa ja lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa (Hämeenlinnassa Lapsiystävällinen Hämeenlinna -ohjelma). YK:n lapsen oikeuksien sopimus ohjaa myös UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -toimintamallia. UNICEF on myöntänyt Hämeenlinnalle Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen neljä kertaa, vuosina 2013, 2015, 2017 ja 2021. Tunnustus edellyttää sitoutumista kestäväan kehittämistyöhön lasten ja nuorten parhaaksi. Toiminnan tavoitteiden kantavana teemana ovat yhdenvertaisuus ja osallisuus. UNICEF seuraa ja arvioi säännöllisesti Hämeenlinnan lapsiystävällinen kunta työtä.

1.1 Ydinryhmä

Palveluverkkoselvitykseen liittyvästä lapsivaikutusten arvioinnin kokonaisuudesta vastaa hyvinvointipäällikkö Jari Pekuri ja lasten kuulemisten läpiviennistä vastaa puolestaan osallisuuskoordinaattori Veera Antikainen. Lapsivaikutusten arviointia varten on koottu ydinryhmä, johon kuuluvat edellä mainittujen lisäksi hyvinvointikoordinaattori Pinja Rulja, opetuspalvelujen vs. asiantuntija Eveliina Honkajuuri-Salokannas, vs. varhaiskasvatuksen suunnittelija Katri Aronen sekä erityissuunnittelija Tarja Mikkola.

1.2 Aikataulu

Palveluverkkoselvitys toteutetaan aikavälillä 9/2021 - 11/2023.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta hyväksyi kokouksessaan 11.10.2022 Hämeenlinnan alakouluja koskevan palveluverkkoselvityksen periaatteet ja tavoitteet ja kokouksessaan 8.12.2022 Hämeenlinnan alakouluja koskevan palveluverkkoselvityksen osallisuus- ja viestintäsuunnitelman.

Kaupungin hallituksen päätös osana talouden tasapainotusoahjelmaa 27.6.2022

Päätös palveluverkosta viedään sivistys- ja hyvinvointilautakuntaan syyskuussa 2023 ja kaupunginvaltuustoon marraskuussa 2023.

Lapsivaikutusten arviointi toteutettiin elokuussa 2023.

Liitteet:

Alakouluja ja varhaiskasvatusta koskevan palveluverkkoselvityksen periaatteet ja tavoitteet:

[alakouluja_vuosiluokat_1_6_koskevan_palveluverkkoselvityksen_periaatteet_ja_tavoitteet_pk_617398.pdf](#)

Alakoulujen ja varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvityksen osallisuus- ja viestintäsuunnitelma:

[alakoulujen_palveluverkkoselvityksen_osallisuus_ja_viestintäsuunnitelma_632049.pdf](#)

2 Tunnistaminen ja nykytilan kartoitus

Tässä kappaleessa kuvataan valmisteltavaan asiaan liittyviä lakeja ja ohjeistuksia, joilla on merkitystä päätösvaihtoehtojen taustalla.

Varhaiskasvatuslaki

Varhaiskasvatuslaki 540/2018 määrittää, että varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja tuotettaessa ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu (§4).

Varhaiskasvatuslain pykälä 5 edellyttää lisäksi järjestämisen suhteen, että kunnan on järjestettävä tässä laissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on pyrittävä järjestämään varhaiskasvatusta lähellä palvelun käyttäjiä ottaen huomioon asutuksen sijainti sekä liikenneyhteydet. Päiväkodin toiminta kalenterivuoden aikana ja aukioloaika vuorokaudessa on järjestettävä paikallisen tarpeen mukaan.

Lisäksi varhaiskasvatuslaissa määritellään päivittäisen keston osalta: Varhaiskasvatus saa pääsääntöisesti kestää enintään kymmenen tuntia yhtäjaksoisesti, lukuun ottamatta vuorohoitoa, jossa päivittäinen kesto on lapsen tarpeen mukainen (§9).

Lain pykälä 10 puolestaan velvoittaa kuntaan varhaiskasvatusympäristön osalta seuraavasti: Varhaiskasvatusympäristön on oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset huomioon ottaen. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava terveellisiä, turvallisia ja asianmukaisia, ja niissä on huomioitava esteettömyys.

Lapsen varhaiskasvatusta suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa lapsen mielipide ja

toivomukset on selvitettävä ja otettava huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Lapsen vanhemmille tai muille huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Lapsille ja heidän vanhemmilleen tai muille huoltajilleen on toimipaikassa järjestettävä säännöllisesti mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. (Varhaiskasvatuslaki 2018, §20).

Varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitus

Päiväkodin henkilöstön mitoitus määritellään varhaiskasvatuslain 35 pykälässä.

Päiväkodissa tulee kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olla varhaiskasvatuksessa olevien lapsien määrään, heidän ikäänsä ja varhaiskasvatuksessa päivittäin viettämänsä aikaan suhteutettuna riittävä määrä henkilöitä, joilla on tässä laissa säädetty varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin tai lastenhoitajan ammatillinen kelpoisuus. Mitoituksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Asetuksessa voidaan säätää suhdeluvut erikseen vähintään kolme vuotta täyttäneille ja alle kolmivuotiaille lapsille sekä suhdeluvut erikseen enintään viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa oleville ja enemmän kuin viisi tuntia päivässä järjestettävässä varhaiskasvatuksessa oleville kolme vuotta täyttäneille lapsille.

Jos päiväkodissa on yksi tai useampi vammaisen tai muuten tuen tarpeessa oleva lapsi, on tämä otettava huomioon lasten taikka 1 momentissa tarkoitettujen henkilöitten lukumäärässä, jollei päiväkodissa ole tällaista lasta varten avustajaa. Avustajaa ei lueta 1 momentissa tarkoitettuun mitoitukseen.

Päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea varhaiskasvatuksen tehtävissä olevaa 1 momentissa tarkoitettua henkilöä vastaava määrä lapsia.

Lisäksi lain pykälässä 37 määritellään päiväkodin henkilöstön rakenteesta seuraavasti:

Päiväkodissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta 35 :ssä tarkoitettu henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus.

Varhaiskasvatussuunnitelma

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Periaatteisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Inklusiivisuus on käsitteenä laaja ja se tulee nähdä kaikkia lapsia koskevana ja varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyvänä periaatteena, arvona ja kokonaisvaltaisena tapana ajatella. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää ja vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, 9).

Lisäksi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen toteuttamisen keskeisistä tavoitteista ja sisällöistä, varhaiskasvatuksen järjestäjän ja lasten huoltajien välisestä yhteistyöstä, monialaisesta yhteistyöstä sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöstä (2022, 10)

Varhaiskasvatus on yhteiskunnallinen palvelu, jolla on monia tehtäviä. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa.

Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun. (2022, 16)

Varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa päiväkotien ja perhepäivähoidon toimintaa Hämeenlinnassa. Hämeenlinnan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma on tehty yhteistyössä henkilöstön, lasten ja huoltajien kanssa ja se pohjautuu valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

[Hämeenlinnan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2022](#)

Esiopetus ja esiopetuskuljetus

Esiopetusryhmän minimikooksi on määritelty lautakuntapäätöksellä 7 lasta (LANULA 30.11.2010).

Esikoululaiselle tai 1.-2. luokkalaiselle järjestetään koulukuljetus, jos matka on pidempi kuin 3 km. Koulukuljetus myönnetään vain oppilaan viralliseen osoitteeseen.

Koulukuljetus myönnetään matkan rasittavuuden tai vaikeuden vuoksi, jos oppilaan ikä, terveys tai kehitysaste sitä edellyttävät. Hakemukseen tulee liittää myös lääkärin, psykologin tai muun asiantuntijan lausunto, jos koulumatkan taittamiseen on terveydellisiä esteitä.

[Esiopetuksen kuljetuskriteerit](#)

2.1 Nykytilan kuvaus

Hämeenlinnassa on tällä hetkellä 19 kunnallista päiväkotia sekä 7 yksityistä päiväkotia. Yksityiset päiväkodit sijaitsevat lähinnä kantakaupungin alueella ja yksi päiväkoti Lammilla. Päiväkodeista Tuuloksen pitäjän alueella toimii Tuuloksen päiväkoti (Lakkolantie 26, 14810 Tuulos).

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on yhteensä lapsia 1866 (24.8.23) ja Tuuloksen päiväkodissa lapsia on 30 (7.9.23).

[Lasten määrä varhaiskasvatuksessa päiväkodeittain 31.1.2023](#)

Hämeenlinnan varhaiskasvatuksessa työskentelee 215 lastenhoitajaa, 160 varhaiskasvatuksen opettajaa, 32 varhaiskasvatuksen avustajaa, päiväkodin varhaiserityisopettajia 4 sekä konsultoivia varhaiskasvatuksen erityisopettajia 4. Perhepäivähoitajia on 18, päiväkodin johtajia 14. (25.8.23). Tuuloksen päiväkodissa työskentelee kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa ja kolme varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa.

Varhaiserityiskasvatus Hämeenlinnassa

Varhaiskasvatustaki edellyttää, että varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää tukea. Lain mukaan lapsen tuen tarve tulee huomioida myös ryhmäkoossa tai henkilöstömäärässä. Hämeenlinnan varhaiskasvatuksessa lapsen tuen hallintopäätöksiä oli elokuussa 2023 noin 200, eli tukea saa noin 10% kunnallisessa varhaiskasvatuksessa osallistuvista lapsista. Tuuloksen päiväkodilla käy tarpeen mukaan konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Nykyinen palveluverkko

Itäisen kantakaupungin palveluverkkoon kuuluvat Ortelan koulu, Kirkonkulman koulu ja Tarvasmäen lisätila (myös esiopetus), Ruununmyllyn koulu, Hämeenlinnan yhteiskoulu (1.-9.), Sairion päiväkoti, Idänpään päiväkoti, Siirin päiväkoti, Katuman päiväkoti, Kutalan päiväkoti ja Solvikin päiväkoti

Keskisen kantakaupungin palveluverkkoon kuuluvat Myllymäen koulu, Seminaarin koulu, Miemalan koulu, Saaristen koulu, Ojoisten lastentalo, Kankaantaan päiväkoti, Hattelmalan päiväkoti ja Kaivokadun päiväkoti sekä pääkirjasto

Läntisen kantakaupungin palveluverkkoon kuuluvat: Vuorentaan koulu, Jukolan koulu, Luolajan koulu, Nummen yhtenäiskoulu (Kanta-Voutilan lisätilassa 2 ryhmää), Hirsimäen päiväkoti (Kanta-Voutilan lisätilassa 2 ryhmää), Liivuoren päiväkoti ja Nummen kirjasto.

Pitäjien alakouluja ovat Lammilla Konnarin koulu, Hauholla Hauhon yhtenäiskoulu, Alvettulan koulu ja Eteläisten koulu, Tuuloksessa Tuuloksen koulu, Rengossa Rengon koulu ja Iittalassa Iittalan yhtenäiskoulu. Pitäjien päiväkodit ovat Rengon päiväkoti, Iittalan päiväkoti, Tuuloksen päiväkoti, Lammin päiväkoti ja Hauholla Eteleläisten päiväkoti, Hauhon päiväkoti sekä Alvettulan päiväkoti.

[Päiväkotien sijainnit näkyvät karttapalvelussa.](#)

Tuuloksen päiväkoti

Tuuloksen päiväkoti toimii osoitteessa Lakkolantie 26. Päiväkodin käytössä oleva tila sijaitsee vanhassa koulurakennuksessa, jonka toisessa päädyssä on vuokra-asuntoja. Kaksikerroksisen rakennuksen tilat on saneerattu kuntaliitoksen jälkeen päiväkotikäyttöön soveltuviksi. Tilaa päiväkodissa on yhteensä 222m². Päiväkodin piha sijaitsee rakennuksen päädyssä, johon ei ole suoraa pääsyä päiväkodin ovelta. Päiväkodin vieressä sijaitsee urheilukenttä, joka on päiväkodin aktiivisessa käytössä. Pihapiirissä on myös yksityisomistuksessa oleva asuinkäytössä oleva puurakennus.

Päiväkodissa on tilat kahdelle 21 lapsen ryhmälle, yhteensä 42 rakenteellista paikkaa ja kuusi kasvattajaa. Tällä ja edellisellä toimintavuodella päiväkodissa on ollut tarve vain 35 rakenteellista paikalle ja viidelle kasvattajalle. Yläkerrassa toimii 1-5 -vuotiaiden ryhmä ja alakerrassa on tila esiopetukselle.

Päiväkodin [www-sivuilla](#) päiväkotia kuvaillaan seuraavasti:

Tuuloksen päiväkoti sijaitsee kauniissa maalaisympäristössä. Päiväkotimme viihtyisä piha tarjoaa monenlaista puuhaa marjojen syönnistä kiipeilyyn ja leikkimökkileikkeihin. Läheltä löytyy hyvät retkeilymahdollisuudet. Hyödynnämme vieressä sijaitsevaa kenttää talvella luisteluun ja kesällä kaikenlaiseen liikuntaan. Pienessä ja viihtyisässä päiväkodissamme lapsilla on turvallista kasvaa ja kehittyä. Päiväkodistamme löytyy sisarusryhmä ja esiopetusryhmä, jotka tekevät paljon yhteistyötä. Henkilökunta työskentelee lapsia ja vanhempia kuunnellen ja kunnioittaen. Meillä työtä tehdään lasten kanssa leikkien ja touhuten olemalla lapsille läsnä. Meiltä löytyy syyliä ja aikaa kuunnella lapsia.

Tuuloksen koulu

Tuuloksen koulu toimii osoitteessa Suolijärventie 15, 14820 Tuulos. Koulussa on 94 oppilasta ja luokka-asteet 1-6. Koulurakennus on rakennettu 2005.

Koulun [www-sivuilla](#) koulua kuvaillaan seuraavasti:

Tuuloksen koulu sijaitsee hämäläisessä kulttuurimaisemassa Lahti-Tampere-tien ja Suolijärven välissä.

Alunperin paikalla sijainnut Syrjäntaan koulu aloitti toimintansa jo vuonna 1869. Nykyinen viihtyisä koulurakennus on otettu käyttöön v. 2006. Meillä Tuuloksen koulussa päämääränä on luoda turvallinen ja rauhallinen oppimisympäristö. Vastuullisuuden, sosiaalisten taitojen ja hyvän käytöksen korostaminen ovat kasvatuksellisia painopisteitämme.

2.2 Päätösvaihtoehtojen esittely

Nykyiseen palveluverkkoon kuuluvat Tuuloksen alakoulu ja liikuntahalli, Tuuloksen päiväkotij ja Tuuloksen kirjasto.

Esityksenä on, että koulun oppilasmäärän alentumisen vuoksi Tuuloksen päiväkodin toiminta siirretään elokuussa 2026 Tuuloksen koulun yhteyteen. Näin Tuuloksen muodostuu yksi yhtenäinen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kokonaisuus ja palvelut säilyvät myös Tuuloksessa. Tuuloksen päiväkotikiinteistöstä luovutaan.

3 Tarkastelu ja suunnittelu

Palveluverkkoon liittyvissä päätöksissä tulee erityisesti ottaa huomioon Lapsen oikeuksien sopimuksen artikla 3, joka velvoittaa lasta koskevissa päätöksissä aina ensisijaisesti harkittavan lapsen etua. Asiaa on tarkasteltava myös yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden näkökulmista sekä huolehdittava, että myös lapsen oikeus lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan toteutuu. Lapsivaikutusten arviointi auttaa näiden näkökulmien huomiomisessa.

Kuulemiset toteuttivat päiväkodeissa lapsiryhmän oma kasvattaja yhdessä joko konsultoivan varhaiskasvatuksen sosionomin tai konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Kuulemisten suunnittelusta vastasi vs. varhaiskasvatuksen suunnittelija.

Lapsivaikutusten arviointien suunnittelussa käytettiin suunnittelun tukena Pelastakaa lapset ry:n opasta. [Linkki oppaaseen](#)

Alle kouluikäisten lasten kuulemisen suunnittelussa pyrittiin huomioimaan erityisesti seuraavia periaatteita: tilanteen turvallisuus, tila ja läsnäolevat henkilöt, ikätasoinen viestintä, myönteisyys, tiivis ilmaisu ja kuvien käyttö viestinnän tukena. Lisäksi haastattelujen tulee perustua vapaaehtoisuuteen ja tilanteessa tulee huomioida lapsen vireystila.

Lasten kuulemisten lisäksi lapsivaikutusten arvioinnissa keskeistä on huomioida myös jo olemassa olevaa tutkimus- ja asiantuntijatietoa asiaan liittyen ja punnita esitettyjen päätösvaihtoehtojen vaikutuksia nämä kaikki näkökulmat huomioiden. Tutkimus- ja asiantuntijatietona tässä arvionnissa on käytetty mm. valtakunnallisia Lapsibarometreja, Karvin varhaiskasvatuksen laatukriteerejä ja opetussuunnitelmaa.

Lisäksi kartoitusvaiheessa on tutustuttu muissa kunnissa aiemmin tehtyihin lapsivaikutusten arviointeihin, jotta on saatu näkökulmia pienten lasten kuulemiseen:

Huittisten kunnassa toteutettiin lapsivaikutusten arviointi osana palveluverkkoselvitystä vuonna 2017. Varhaiskasvatusikäisten lasten kuuleminen toteutettiin piirrostehtävän avulla teemalla "Millainen on kiva päiväkotij?". Kuulemisen jälkeen toteutettiin avoin näyttely lasten vastauksista kaupungintalolla.

Kalajoen kunnassa toteutettiin 2023 palveluverkkoselvitys, jonka osana lapsivaikutusten arviointia

toteutettiin varhaiskasvatuksen piirissä oleville lapsille kysely, joka toteutettiin hoitajien ja lasten yhteistyönä. Päiväkodin henkilökunta kertoi lapsille ensin lyhyen diaesityksen avulla tulevasta muutoksesta ja sen jälkeen lapset saivat vastata kyselyyn hoitajien avustamana. Kyselyssä lapset saivat ensin piirtää oman kuvansa ja ympyröidä oman ikänsä valmiista numerosarjasta. Sen jälkeen heille esitettiin kaksi kysymystä, joihin he saivat vastata rastittamalla vastaukseksi sopivan hymynaaman. Kysymykset olivat "Pidätkö päiväkodistasi?" ja "Olisiko mukava muuttaa uuteen päiväkotiin?". Lopuksi vapaan sanan osiossa lapset saivat kertoa omin sanoin, mitä heistä on kiva tehdä päiväkodissa ja mitä heistä olisi kiva tehdä uudessa päiväkodissa, lisäksi he saivat piirtää kuvan unelmien päiväkodista

Alustavat vaikutukset

Tuuloksen koulun ja päiväkodin välinen etäisyys noin 6 km.

4 Tiedon keruu ja lasten osallisuus

Lasten haastattelijoiksi päädyttiin valitsemaan pienille lapsille mahdollisimman tuttu ja turvallinen aikuinen eli lapsen ryhmän oma kasvattaja. Oman kasvattajan työparina haastatteluissa toimi konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Ennen haastatteluja ulkopuolinen haastattelija tutustui lapsiryhmään sekä mietti yhdessä lapsiryhmän opettajan kanssa juuri näille lapsille sopivia, ikä- ja taitotasoon soveltuvia haastattelumenetelmiä.

Sovimme, että tilanteen mukaan haastattelumenetelminä voivat toimia pienryhmissä keskustelu ja/tai piirtäminen, yksilö-haastattelu sekä osan lasten kanssa menetelmänä käytettävä Mitä pidät päiväkodista?-peliä. Pelissä lapsi asettaa pelialustalle - joko aurinkopuolelle tai sadepuolelle kuvia. Aurinkopuolelle tulevat ne kuvat, jotka kuvaavat lapsen arvostamia/pitämiä/tärkeitä asioita ja sadepuolelle puolestaan päinvastoin ne asiat, joista lapsi ei pidä. Muutosta/muuttoa kuvaavia ajatuksia kartoitettiin lapsilta "Unelmien Majan"- piirtämistehtävän kautta.

Kuulemisen lopussa jokainen lapsi sai kiitokseksi haastattelusta tarran.

Haastattelukysymykset

Haastattelukysymykset rakentuvat seuraavien aihealueiden kautta: Hyvinvointi, oppiminen, ihmissuhteet, turvallisuus, terveys, osallisuus. Tulevaisuuteen ja mahdolliseen muutokseen suuntautuvat kysymykset rakennettiin Unelmien Majan- piirtämisen kautta.

Kysymykset 1-4 hyvinvointi

1. Onko päiväkotiin mielestäsi kiva mennä?
2. Mikä sinun mielestäsi on parasta päiväkodissa? Mitkä ovat sinulle tärkeitä paikkoja päiväkodissa tai sen lähellä?
3. Entä onko päiväkodissa sellaisia asioita, joista et pidä niin paljon? Haluatko kertoa minulle?
4. Jos aloittaisit uudessa päiväkodissa, mikä olisi kivaa tai kurjaa?

Kysymykset 5-6 turvallisuus

4. Mitkä asiat tekevät sinulle turvallisen olon päiväkodissa?
5. Kuka on se henkilö, jolle voit kertoa niistä asioista, joista et pidä, koska hän voi auttaa sinua? / Kuka auttaa ja kenelle voit kertoa niistä asioista, joista et tykkää?

Kysymykset 7-8 Osallisuus

7. Mitä sellaisia asioita teette yhdessä päiväkodin aikuisen kanssa, joista tykkäät?

8. Jos sinulle tulee jokin idea tai toive, voitko kertoa siitä päiväkodin aikuiselle? Kuunnellaanko sinua?

Kysymykset 9-10 ihmissuhteet

9. Onko sinulla päiväkodissa ystäviä/kavereita?

10. Entä onko sinulla muita ystäviä, jotka eivät käy tätä päiväkotia? Keitä he ovat?

Kysymykset 11-12 Oppiminen

11. Missä asioissa olet taitava?

12. Onko jonkin taidon oppiminen ollut vaikeaa? Oletko saanut apua oppimiseen?

Kysymykset 13-15 terveys

13. Nukutko päiväunia ja onko päiväkodissa nukahtaminen helppoa?

14. Onko päiväkodin piha mielestäsi kiva ja mitä teet ulkona? Ulkoillaanko päiväkodissa riittävästi?

15. Oletko väsynyt kotona päiväkodin jälkeen?

Yhdessä piirtäminen lapsen kanssa Unelmien maja:

Jos voisit rakentaa majan, niin mitä seillä pitäisi olla?

Ketä majassa olisi?

Jos majasi muuttaisi toiseen paikkaa, miltä se sinusta tuntuisi?

Kuulemisten toteutus

Haastattelut toteutettiin kahtena päivänä, 23.8.23 3 lasta ja 25.8.23 viisi lasta. Haastatteluryhmään sovittiin päiväkodista iältään ne lapset, joita mahdollinen muutos tulisi koskettamaan vuonna 2026. Poissaolojen vuoksi haastatteluun osallistui 8 lasta. Toinen haastatteluista toteutettiin aamupäivällä ja toinen iltapäivällä. Iltapäivä osoittautui selvästi haasteellisemmaksi lasten vireystilan vuoksi.

Kuulemiseen osallistuvat lapset olivat iältään 2-4 vuotiaita. Haastattelut toteutettiin pienryhmähaastatteluina ja osana haastattelua oli "Unelmien Majan" piirtäminen. Lapset jaksoivat osallistua aktiivisesti haastatteluun, etenkin aamupäiväryhmässä. Nuorempien lasten kohdalla läheskään kaikkiin kysymyksiin ei tullut vastauksia.

Lasten piirroksista, retkien valokuvista ja lasten näkemyksistä järjestetään päiväkodilla näyttely huoltajille ja lapsille.

Majapiirros Tuulos

4.1 Lasten näkemykset

Kahdeksasta lapsesta seitsemän lasta koki, että päiväkotiin on kiva tulla. Yksi lapsista kaipasi omia vanhempiaan päiväkotiin. *"Kun ei oo isää ja äitiä täällä."*

Lapset kokivat heille tärkeinä asioina päiväkodissa leikkimisen, maalaamisen, pihaleikit, dumpperirekoilla ajelun. Molempien pienryhmien kanssa käytettiin *Mitä pidät päiväkodista?*-peliä lasten ajatusten ja kokemusten kartoittamiseen. Aurinkopuolelle lapset sijoittivat mieleiset toiminnot päiväkodissa, välimaastoon jäivät ne toiminnot, jotka jakoivat mielipiteitä. Sadepuolelle ei kumpikaan ryhmistä laittanut toimintoja.

Pelialustojen kautta lapset pitivät seuraavista asioista: Laulaminen, leikkiminen, askartelu, ruokailu, satuhetki, piirtäminen, pelaaminen, retket, kaverit, muovailu ja välipala. Välimaastoon jäivät yhteisleikki (=piirileikkikuva), tehtävät, maalaus ja temppurata. Valinnoista keskusteltiin yhdessä pitkään.

Kysymykseen miltä tuntuisi aloittaa uudessa päiväkodissa (kivalta/kurjalta), toisessa pienryhmässä kaksi lapsista totesi, että ei halua uuteen päiväkotiin. Kolmas lapsista kaipailli toiseen päiväkotiin siirtyneitä kavereitaan todeten "*Mä haluaisin nähdä xx ja xy! Mä haluaisin mennä sinne.*" Toisessa pienryhmässä, jossa oli selkeästi nuorempia lapsia, kysymykseen ei tullut vastauksia.

Turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä nousi tärkeänä asiana ruoka sekä päiväkodin aikuiset henkilöinä, joille voi kertoa harmittavista tai pelottavista asioista.

"Joo, sulle ja Kirsille. Jos hiiret pitää ääntä." "Salaisuuksia voi kertoa eskariopelle, jos vaikka kuulee ääniä."

"Ruuasta tulee hyvä olla."

Lapset eivät nimenneet asioita, joita on mukava tehdä päiväkodissa aikuisten kanssa. Osa lapsista koki tulevaisuuden kuulluksi, yksi ei ja nuorimmat lapset eivät vastanneet kysymykseen.

Kaikki lapset kokivat, että heillä on kavereita päiväkodissa. Tähän kysymykseen vastasivat kaikki lapset. Lapset kokivat myös, että heillä on päiväkodin ulkopuolisia kavereita. Kavereina nimettiin serkku ja sukulaisia, myös aikuisia sukulaisia. *"Mun serkku on ollut yökylässä."*

Oppimiseen liittyvissä kysymyksissä toisen pienryhmän lapset käyttivät oma-aloitteisesti *Mitä pidät päiväkodista?*-peliä ja osoittivat sieltä asioita, joissa kokivat olevansa taitavia: askartelu, muovailu, yhteisleikki, kiipeily, leikki ja pelaaminen, satujen kuuntelu, ulkoilu ja temppurata. Toisessa pienryhmässä yksi lapsi vastasi: *"Piirtämisessä."*

Terveysteen liittyvistä kysymyksistä ainoastaan nukkumiseen liittyvä kysymys herätti keskustelua ja vastauksia.

"Kiukuttelen, jos en oo nukkunut siellä Vierumäellä." "Nukkuminen ei oo kivaa, paitsi ulkona teltassa."

Unelmien Maja -piirroksen yhteydessä lapset kertoivat aktiivisesti, mitä piirsivät majaan.

"Tarkkailutornin. Mä olen siellä. Tarkkailen susia. Tein sudenkarkoittimen." "Tähän tulee lypsykone!"

Ketunkarkotin!"

Majaan lapset ottaisivat kavereita, eräs lupasi ottaa aikuisen ja toinen *"Mun majaan mahtuu kaikki!"*.

Majan muuttamisesta lapset totesivat: *"Olis kiva, jos maja muuttaisi."* *"Musta olisi kurjaa, jos maja muuttaisi. Haluan, että se on tässä huoneessa."*

Lapsilta nousseet ajatukset mahdollisista vaikutuksista jaoteltiin SWOT-analyysin tapaan vahvuuksiin ja heikkouksiin sekä mahdollisuuksiin ja uhkiin. Koska kyseessä on pienet, alle kouluikäiset lapset SWOT-analyysin kaikkiin kohtiin ei noussut haastattelujen aineistoista mainintoja. Haastatteluista nousi kuitenkin selkeästi niitä asioita, jotka ovat lapsille tärkeitä sekä merkittäviä ja jotka tulee huomioida päätöksenteossa.

Haastattelujen tavoitteena oli kartoittaa lasten ajatuksia ja kokemuksia heille tällä hetkellä tärkeistä asioista.

SWOT 1. Tuuloksen päiväkodin jatkuminen nykyisessä kiinteistössä

Vahvuudet ja mahdollisuudet

Lapset tulevat mielellään päiväkotiin.

Päiväkodissa on paljon heille mielekästä ja kiinnostavaa toimintaa. Lapset nimesivät heille mieleisiä asioita paljon.

Lapset kokivat, että heillä on kavereita.

Päiväkodin aikuiset koettiin turvallisina aikuisina, joille voi kertoa pelottavista asioista.

Heikkoudet ja uhat

Lapsien kokemuksissa ja ajatuksissa ei noussut heitä harmittavia tai huolestuttavia asioita.

SWOT 2. Tuuloksen päiväkoti siirtyy Tuuloksen koulun yhteyteen.

Vahvuudet ja mahdollisuudet

Lapsien kokemuksista ja ajatuksista ei noussut tähän näkökulmia.

Heikkoudet ja uhat

Kaksi lapsista ilmaisi, että eivät halua mennä uuteen päiväkotiin.

Maja piirroksen yhteydessä lapsi totesi: *"Musta olisi kurjaa, jos maja muuttaisi. Haluan, että se on tässä huoneessa."*

4.2 Tutkimus- asiantuntija- ja viranomaistieto

Varhaiskasvatusikäisten lasten määrän kehitys

Suomessa on meneillään oleva väestörakenteen muutos vaikuttaa merkittäväällä tavalla varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen järjestämiseen kunnissa. Vähenevä lasten määrä heijastuu erityisesti perusopetukseen tulevien oppilaiden määrään. Varhaiskasvatuksen piiriin tulevien lasten osalta tilanne on tulevaisuudessa kompleksisempi, alle kouluikäisten ikäluokkien

vähennemisestä huolimatta, koska varhaiskasvatukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja sen tarpeeseen vaikuttavat monet eri tekijät. (Muuttuva väestö). Hämeenlinnan varhaiskasvatuksen osallistumisaste on noin 81,4 % 1-6-vuotiaiden ikäluokista.

Tällä hetkellä Hämeenlinnassa on noin 3304 1-6 vuotiasta lasta. Väestökehityssennusteet osoittavat edelleen laskua varhaiskasvatusikäisten lasten määrässä kuluvaan vuosikymmenen edetessä. Huomioitavaa ennusteessa kuitenkin on, että esimerkiksi erilaisten globaalien kriisien mahdollisesti mukanaan tulevia muutto- ja siten lapsivirtoja ja niiden vaikutusta on varsin vaikea ennustaa.

Varhaiskasvatusikäisten lasten määrän kehitystä koskevat tilastoinnit:

[Lasten määrän kehitys Hämeenlinnassa](#)

[Arvio Hämeenlinnan varhaiskasvatuspaikkojen tarpeesta](#)

Lapsille tärkeät asiat varhaiskasvatuksessa (HML varhaiskasvatussuunnitelma 2022)

Hämeenlinnan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan lapsen elävän vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa ympäristössä tärkeitä ovat toiset lapset, aikuiset ja itse ympäristö. Lapsi tarvitsee aikuisia, jotka näkevät ja kuulevat silmillä, sielulla ja sydämellä. Lapsen hyvä elämä rakentuu vuorovaikutuksessa välittävien aikuisten kanssa. Lapset tarvitsevat myös toisia lapsia ja kokemuksen yhdessä oppimisesta nähdäkseen maailman laajemmin. Kun lapset oppivat työskentelemään yhdessä, he oppivat rakentamaan siltoja muurien sijaan. Varhaiskasvatuksen fyysinen ympäristö on innostava, ja se kannustaa lapsia uteliaisuuteen, tutkimiseen ja vuoropuheluun. (HML vasu 2022, 41)

Nämä samat asiat nousivat esille lasten ajatuksissa, kun Hämeenlinnan varhaiskasvatussuunnitelmaa päivitettiin 2022. Lasten haastatteluissa nousivat lasten arvostamina asioina:

Kaverit, leikki sekä yhdessä tekeminen ja kasvattajat, jotka ovat kivoja, tykkäävät lapsista, pitävät sylissä ja joiden kanssa voi mennä metsään. (HML vasu 2022, 8).

[Hämeenlinnan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma](#)

Lasten ajatukset turvallisuudesta (Lapsibarometri 2022)

Lapsibarometri on vuodesta 2016 lähtien vuorovuosittain toteutettu 67-vuotiaiden Suomessa asuvien lasten näkemyksiä kartoittava tutkimussarja. Lapsibarometri 2022 perustui 404 lapsen puhelinhaastatteluun, ja sen teemana oli turvallisuus (millaiset asiat lisäävät turvallisuuden tunnetta ja mitkä asiat vähentävät).

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että turvallisuus merkitsee lapsille turvallista elinympäristöä, joka myös tuntuu lapsista turvalliselta ja jossa on läheisiä ja hellyyttä tarjoavia aikuisia sekä kivoja kavereita. Turvallisen elinympäristön merkitys korostui, kun lapset kertoivat esimerkiksi turvallisuuden tarkoittavan turvassa tai turvallisessa paikassa olemista. Turvallista oloa lapsille toi se, että heidän lähellään on erityisesti vanhempia ja kavereita, jotka halaavat, lohduttavat ja pitävät huolta, kun pelottaa. Peräti neljännes lapsista kertoi pelkoon auttavan sen, kun aikuinen halaa, silittää tai ottaa syliin. Yhteiskunnallisesti isot, turvallisuuteen vaikuttavat ja paljon uutisissa esillä olleet asiat, kuten covid-19-pandemia, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan tai ilmastokriisi eivät juuri näkyneet lasten vastauksissa. Turvallisuus näyttäytyi lapsille pikemminkin jokapäiväisessä elämässä ilmenevinä asioina. (Lapsibarometri 2022, 3).

Lapsibarometrin perusteella kaikkein tärkein turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta edistävä tekijä lasten elämässä onkin läheiset ihmiset. Kavereiden läsnäolo ja vanhemmilta saatu hellyys ja huolenpito antavat turvaa silloinkin, kun pelottaa. Aineistosta nousi esille myös turvaa tuovien lelujen merkitys, sillä suuri osa lapsista kertoi turvaa tuovan pehmolelu.

Lapsibarometri 2022

Lasten ajatukset hyvästä elämästä (Lapsibarometri 2020)

Lapsibarometrissa vuonna 2020 puolestaan selvitettiin lasten ajatuksia hyvästä elämästä. Tämän tutkimuksen ydintulokset voi tiivistää kolmeen hyvän elämän peruspilariin, jotka lasten vastauksissa painottuivat. Nämä olivat leikki, koti ja ruoka. Leikkiin liittyi vahvasti kavereiden merkitys, kun taas koti yhdistyi perheeseen ja huolenpitoon. Ruoka puolestaan kuvasti lasten näkemystä perustarpeista: elääkseen lapsi tarvitsee ainakin ruokaa. Nämä kolme teemaa toistuivat lähes jokaisen kysymyksen vastauksissa.

Lapsibarometri 2020

Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset (Karvi 2018)

Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset- asiakirja (2018) muodostaa teoreettisen ja käsitteellisen pohjan laadun arvioinnille kansallisesti ja paikallisesti. Asiakirja luo pohjaa sille, millaista suomalaisen varhaiskasvatustoiminnan tulisi olla, jotta sen laatu olisi korkeatasoista. (Karvi 2018, 3).

Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä koskevassa suosituksessa todetaan, että oppimisympäristöjen tulee olla terveellisiä, turvallisia, monipuolisia ja oppimista edistäviä. Tilojen terveellisyys ja toiminnallisuus ovat laadukkaan oppimisympäristön fyysinen lähtökohta, mutta viime kädessä pedagoginen suunnittelu ratkaisee sen, millaiseksi toiminta muodostuu ja millaisena lapsi toiminnan tilassa kokee. Pedagoginen oppimisympäristö kannustaakin lapsia leikkimään, liikkumaan, tutkimaan, luomaan ja ilmaisemaan. Olennaista pedagogisessa oppimisympäristössä on kasvattajien ja lasten yhdessä toteuttama monipuolinen toiminta ja sen kehittäminen.

Oppimisympäristöön kuuluvat myös monipuoliset lähiympäristön ja yhteistyökumppaneiden tarjoamat oppimisympäristöt. Päiväkodin lähialueen luonto, retkikohteet sekä kultturikohteet muodostavat täten lapselle mahdollisuuksia oppimiseen, ajattelunsa laajentamiseen sekä pohjaa positiivisen luonto- ja ympäristösuhteen rakentumiseen. (HML:n vasu 2022).

Siirtymät lapsen elämässä

Karvi (2018) toteaa varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteissa, että lasten siirtymät kotoa varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatuspalvelujen sisällä sekä edelleen esiopetukseen ja perusopetukseen tulisi suunnitella ja toteuttaa niin, että lasten oppimispoluista muodostuu sujuva ja tasa-arvoinen jatkumo. Lasten siirtymiä koskevassa tutkimuksessa todetaan lasten kohtaavan yksilöllisten ja paikallisesti muodostuvien varhaiskasvatustietojensa aikana joukon erilaisia siirtymiä. Varhaiskasvatustietojen muodostuu yllättäen tai tietyin väliajoin tapahtumista siirtymäkokemuksista ja niiden määrittelyistä arjen neuvotteluissa. Osallistuminen siirtymiin ja niiden arkisiin määrittelyihin tuottavat lapselle joukon erilaisia resursseja tulevien siirtymien kohtaamiseen. Aiemmat kokemukset ohjaavat lasta kohtaamaan erilaisia muutoksia, joista siirtymät uuteen lapsiryhmään tai esiopetukseen muodostuvat. Tunnistamalla erilaiset polut ja niiden tarjoamat siirtymäkokemukset voidaan parhaimmillaan tuottaa siirtymäkäytäntöjä, joissa keskiössä on lapsen osallisuuden ymmärtäminen ja tukeminen lasten siirtymäresurssien kautta. (Tutkittua varhaiskasvatuksesta).

Aiempien lapsivaikutusten arviointien seuranta

Hämeenlinnassa palveluverkkoon liittyviä lapsivaikutusten arviointeja on tehty vuosien varrella muutamia. Tehtyjen päätösten vaikutuksista ei ole seurantatietoa, joten tässä yhteydessä ei voida arvioida millaisia vaikutuksia toteutuneilla päätöksillä on ollut lasten ja nuorten näkökulmasta. Myöskään valtakunnallisesti seurantatietoa ei juurikaan löydy.

5 Vaikutusten arviointi

Eri päätösvaihtoehtojen vaikutuksia arvioidaan lapsen edun olennaisten osatekijöiden näkökulmista. Lapsiystävällinen Hämeenlinna -ohjelman viisi hyvinvoinnin osa-aluetta (oppiminen, ihmissuhteet, terveys, osallisuus ja turvallisuus) sisältyvät lapsen edun osatekijöihin.

Lapsen oikeuksien komitean määrittelemät lapsen edun osatekijät ja viisi hyvinvoinnin osa-aluetta:

- *Lapsen näkemykset (LOS 12 art., 13 art., 42, hyvinvoinnin osa-alue: osallisuus)*
- *Lapsen hyvinvointi ja arki (LOS 26 art., 27 art., 31, hyvinvoinnin osa-alueet: terveys, oppiminen, osallisuus)*
- *Identiteetti ja tausta (LOS 2 art., 8 art., 14 art., 30 art., hyvinvoinnin osa-alueet: turvallisuus, ihmissuhteet)*
- *Haavoittuva asema (LOS 22 art., 23 art., 30, hyvinvoinnin osa-alueet: turvallisuus, ihmissuhteet)*
- *Perhesuhteiden ja muiden ihmissuhteiden vaaliminen (LOS 9 art., 10 art., 16, hyvinvoinnin osa-alueet: ihmissuhteet)*
- *Terveys (LOS 24 art., hyvinvoinnin osa-alue: terveys)*
- *Huolenpito, suojaaminen ja turvallisuus (LOS 6 art., 16 art., 19 art., 33 art., 34 art., 36 art., 37 art., hyvinvoinnin osa-alue: turvallisuus)*
- *Koulutus ja varhaiskasvatus (28 art., 29 art., hyvinvoinnin osa-alue: oppiminen)*

Lapsen edun arviointi vaatii monensuuntaista punnintaa

- *Se, mitä lapsen etu milloinkin on, on tulkinnanvaraista. Siksi tarvitaan punnintaa päätöksen vaikutuksista lapsen eri oikeuksiin, hyvinvointiin, arkeen, kehitykseen ja ihmissuhteisiin jne.*
- *Mitkä tekijät nousevat lapsen edun kannalta keskeisimmiksi kyseisessä tilanteessa ja sen olosuhteissa?*
- *Mitä tekijöitä on punnittava suhteessa toisiinsa sellaisen ratkaisun löytämiseksi, joka parhaiten toteuttaa lapsen etua?*
- *Arvioitavia vaikutuskohteita voi lisätä tai poistaa tapauskohtaisesti*

Laajassa lapsivaikutusten arvioinnissa vaikutuksia eri vaikutuskohteisiin arvioidaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

6 Päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelua

Vaihtoehto	Kuvaus
Tuuloksen päiväkotia säilyy ennallaan	

Tuuloksen päiväkoti siirtyy Tuuloksen koulun yhteyteen	
--	--

7 Päätösvaihtoehtojen vertailu

Vaikutuskohde	Tuuloksen päiväkoti säilyy ennallaan	Tuuloksen päiväkoti siirtyy Tuuloksen koulun yhteyteen
Lapsen hyvinvointi ja arki (LOS 26 art., 27 art., 31 art.)		
Onko vaihtoehdolla vaikutuksia perheiden taloudelliseen tilanteeseen? (Perheen taloudellinen tilanne vaikuttaa perheen aikuisiin sekä lasten ja nuorten asumiseen, ravitsemukseen, harrastus- ja liikkumismahdollisuuksiin sekä turvallisuuden tunteeseen.) Miten päätöksessä huomioidaan vaikutukset lapsen riittävään elintasoon ja toimeentuloon? Lyhyt aikaväli Pitkä aikaväli Kuvaus	0 0 Ei arvioida LAVASSA.	0 0 ei arvioida

Onko vaihtoehdolla vaikutuksia lasten tai nuorten yksilölliseen kasvuun ja kehitykseen? (erityistarpeiden huomioiminen, kaikkien lasten arjessa saamaa yleinen tuki, lasten kohtaaminen ja kuuleminen, asiakassuhteiden jatkuvuus). Miten päätös vaikuttaa lapsen/lasten tasapainoiseen kasvuun ja kehitykseen? Millaisia vaikutuksia päätöksellä on lapsen kehitykseen, kuten myönteisen itsetunnon, sosiaalisten taitojen sekä oppimisedellytysten kehittymiseen?		
Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	1

Kuvaus	Säilyisi ennallaan.	Päiväkodin lapsiryhmä säilyisi ennallaan, lapset siirtyisivät koulun tiloihin omien vertaistensa ja kasvattajiensa kanssa. Lapsille kaverit ja aikuiset tärkeitä (lapsen näkemys). Koulun tiloissa toimiminen toisi mukanaan samaan pihapiiriin paljon isompia lapsia, enemmän hälyä ja kohtaamisia. Merkittävää muutoksessa olisi miten päiväkotit ja sen turvallinen piha-alue sijoittuisivat koulun yhteyteen. Lapsien näkemyksissä nousivat ulkoleikit ja retket tärkeiksi. (lapsen näkemys). Sijainti mahdollistaisi yhteistyön perusopetuksen ja esiopetuksen välillä.
Vaikuttaako vaihtoehto lasten ja nuorten mahdollisuuteen harrastaa tai viettää vapaa-aikaa? (maksut, tarjonnan monipuolisuus ja sijainti, aikuisten tarjoama tuki ja kannustus, mahdollisuus vapaamuotoiseen harrastamiseen ja ajanviettoon). Miten päätös vaikuttaa lapsen oikeuteen leikkiin, vapaa aikaan, harrastuksiin, liikuntaan ja lepoon? Lyhyt aikaväli Pitkä aikaväli	0 0	0 0

Kuvaus	Säilyisi ennallaan.	Pienillä lapsilla vielä verrattain vähän harrastuksia. Ei vaikutusta.
Onko ehdotuksella vaikutuksia lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin? (esteettömyys, mukautukset, vaikuttamismahdollisuudet omiin ja lasten ja nuorten asioihin yleensä)		
Lyhyt aikaväli	0	0
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus	Säilyisi ennallaan.	Koska päiväkotia siirtyisi kokonaisuutena (tutut lapset ja mahdollisesti kasvattajat) siirtymisellä ei vaikutusta lasten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin.
Onko ehdotuksella vaikutuksia lasten ja nuorten mahdollisuuksiin liikkua paikasta toiseen? (turvallinen liikkuminen, itsenäinen liikkuminen ikätason mukaisesti, liikkumisen sujuvuus, kevyen liikenteen väylien kattavuus)		
Lyhyt aikaväli	0	-1
Pitkä aikaväli	0	0

Kuvaus	Säilyisi ennallaan.	Päiväkoti-ikäiset lapset eivät liiku itsenäisesti. Koulun yhteydessä toiminen toisi mukanaan turvalliseen liikkumiseen negatiivista vaikutusta (koulun piha-alue, saattoliikenne, isompien lasten leikit), kunnes yhteinen turvallinen toimintakulttuuri löytyisi.
Identiteetti ja tausta sekä haavoittuva asema (LOS 2 art., 8 art., 14 art., 22 art., 23 art., 30 art.)		
Onko ehdotuksella vaikutuksia eri alueilla asuviin lapsiin eri tavoin? (Miten lasten moninaisuus ja erilaiset lapsiryhmät sekä heidän ominaisuutensa ja tarpeensa huomioidaan?) Miten lasten yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys turvataan? Millaisia vaikutuksia valmistella olevalla asialla on lasten erityisten tarpeiden ja tuen toteutumisen kannalta? Lyhyt aikaväli Pitkä aikaväli Kuvaus	0 0 Säilyisi ennallaan.	0 0 Lasten tuen tarpeiden toteutumiseen ei vaikutusta, samat konsultoivan varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelut säilyisivät.

Vaikuttaako ehdotus erityisesti johonkin tiettyyn ryhmään lapsia tai nuoria? (lasten sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen, kansallinen alkuperä, kieli, uskonto, persoonallisuus, ikä, perheen sosioekonominen asema, asuinpaikka, perhemuoto ja mahdolliset erityistarpeet). Miten päätöksessä otetaan huomioon lapsen/lasten haavoittuva asema? Onko päätöksellä kielteisempiä vaikutuksia jollekin toiselle lapsiryhmälle muihin ryhmiin verrattuna? Lyhyt aikaväli Pitkä aikaväli Kuvaus	0 0 Säilyisi ennallaan.	-1 0 Erityisesti nuorimpien 1-2 vuotiaiden kohdalla muuttuva ympäristö saattaa vaikuttaa turvallisuuden tunteeseen heikentävästi lyhyellä aikavälillä .
Perhesuhteiden ja muiden ihmissuhteiden vaaliminen (LOS 9 art., 10 art., 16 art.)		

Onko vaihtoehdolla vaikutuksia lasten ja nuorten perheiden aikuisiin? (perheen aikuisten asiat: terveys, toimeentulo, parisuhde ja työtilanne. Onko lapsilla tai nuorilla liikaa vastuuta tai huolta aikuisten vastuulle kuuluvista asioista?). Miten päätös vaikuttaa lapsen/lasten läheisiin ja jatkuviin ihmissuhteisiin ja niiden turvaamiseen? Lyhyt aikaväli Pitkä aikaväli Kuvaus	0 0 Säilyisi ennallaan.	-1 0 Huoltajien huoli päiväkodin siirtämisen seurauksista koulun yhteyteen voi vaikuttaa perheeseen hetkellisesti negatiivisesti.
Onko vaihtoehdolla vaikutuksia lasten ja nuorten ihmissuhteisiin? (Ihmissuhteiden jatkuvuus, aikuisten tuki ja yhdessäolon mahdollistaminen, mahdollisuus viettää aikaa ystävien kanssa.) Miten päätös vaikuttaa lapsen/lasten läheisiin ja jatkuviin ihmissuhteisiin ja niiden turvaamiseen? Voiko esitys aiheuttaa lasten ja nuorten syrjäytymistä? Miten tämä ehkäistään? Millaisia vaikutuksia valmistelussa olevalla asialla on lasten vertaissuhteisiin tai niiden pysyvyyteen?		

Lyhyt aikaväli	0	1
Pitkä aikaväli	0	1
Kuvaus	Säilyisi ennallaan.	Kaverit ja vuorovaikutuksessa lasten kanssa oleva aikuinen korostuivat lasten haastatteluissa. (Lasten näkemys). Tilanne säilyisi ennallaan päiväkodin osalta. Sisärukket samassa kiinteistössä, hetkittäisiä kohtaamisia voi syntyä välituntien/ulkoilun aikana.
Terveys (LOS 24 art.)		
Onko vaihtoehdolla vaikutuksia lasten ja nuorten terveyteen? Miten päätös vaikuttaa lasten fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen? Miten päätös vaikuttaa lasten mahdollisuuteen saada terveydenhoitoa? Vähentääkö vai lisääkö päätös lasten sairastumis -, onnettomuus tai tapaturmariskejä?		
Lyhyt aikaväli	0	-1
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus	Säilyisi ennallaan.	Päiväkodin muutoksen myötä pienten lasten rutiinit ja ympäristö muuttuvat. Tasaantuisi ajan myötä.

Huolenpito, suojaaminen ja turvallisuus (LOS 6 art., 16 art., 19 art., 33 art, 34 art., 36 art., 37 art.)		
Onko ehdotuksella vaikutuksia lasten ja nuorten asumiseen tai toimintaympäristöön? (palvelutarjonta, turvallisuus, mahdollisuus vapaaseen oleskeluun, leikkeihin, harrastamiseen). Miten päätös vaikuttaa lapsen kasvuympäristöön perheessä, kaverisuhteissa ja elinympäristössä? Lyhyt aikaväli Pitkä aikaväli Kuvaus	0 0 Ei arvioida.	0 0 ei arvioida

Onko vaihtoehdolla vaikutuksia lasten ja nuorten turvallisuuteen tai turvallisuuden tunteeseen? (perheen aikuisten elämäntilanne, turvallisten ja luotettavien aikuisten saatavilla olo, läheisverkostot, luottamus tuen ja avun saamiseen tarvittaessa). Millaisia vaikutuksia päätöksellä on lasten fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen? Millaisia riskejä ja haittoja sekä muita seurauksia muutoksesta voi tulevaisuudessa aiheutua lapsen turvallisuudelle? Miten niitä ehkäistään? Miten päätös vaikuttaa lapsen yksityisyyden suojaan? Miten päätös vaikuttaa lapsen suojelemiseen fyysiseltä ja henkiseltä väkivallalta? Millaisia vaikutuksia päätöksellä on kiusaamisen ehkäisyn mahdollisuuksiin?		
Lyhyt aikaväli	0	-1
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus	Säilyisi ennallaan.	Koska päiväkotisi siirtyisi kokonaisuutena, ihmissuhteet jatkuisivat entisen kaltaisina. Samassa kiinteistössä lapsia ja koululaisia (isompi määrä lapsia), tässä olisi merkittävää miten päiväkodin tilat ja päiväkodin piha-alue asettuvat koulun yhteyteen.

Koulutus ja varhaiskasvatus (28 art, 29 art.)		
Vaikuttaako ehdotus lasten ja nuorten opetukseen ja koulunkäyntiin? Miten päätös vaikuttaa lapsen/lasten yhdenvertaiseen oikeuteen saada opetusta? Miten päätös vaikuttaa mahdollisuuksiin järjestää koulutusta laadukkaasti ja koulutuksen tavoitteet toteuttaen? Millaisia vaikutuksia koulutuksen laatuun voidaan tunnistaa? Millaisia vaikutuksia opetuksen saavutettavuuteen (esim. matkat, oppimisympäristön ja materiaalien esteettömyys? Millaisia vaikutuksia päätöksellä on lapsen oikeuteen saada pedagogista / erityistä tukea tai opiskeluhoollon tukea? Millaisia vaikutuksia päätöksellä on koulupolun jatkuvuuteen tai koulupudokkuuteen? Lyhyt aikaväli Pitkä aikaväli Kuvaus	0 0 Säilyisi ennallaan.	1 1 Yhtenäinen varhaiskasvatuskoulupolku, lapsen koulupolussa jäisi yksi siirtymä väliin. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyömahdollisuus vaikuttaisi lapsen oppimiseen ja madaltaisi kouluun siirtymistä. Koulun aikuiset tulevat tutuiksi ennen koulun aloitusta.

Vaikuttaako ehdotus varhaiskasvatukseen ja lasten mahdollisuuteen osallistua varhaiskasvatukseen? Miten päätös vaikuttaa lapsen/lasten yhdenvertaiseen oikeuteen saada varhaiskasvatusta? Millaisia vaikutuksia varhaiskasvatuksen saavutettavuuteen (esim. matkat, oppimisympäristön ja materiaalien esteettömyys?) Miten päätös vaikuttaa mahdollisuuksiin järjestää varhaiskasvatusta laadukkaasti ja tavoitteet toteuttaen? Millaisia vaikutuksia päätöksellä on lapsen oikeuteen saada pedagogista / erityistä tukea? Lyhyt aikaväli Pitkä aikaväli Kuvaus	0 0 Säilyisi ennallaan.	0 0 Koulun tilat uudemmat kuin päiväkodin. Oppimisympäristön esteettömyys koululla?
Muut mahdolliset vaikutukset		
Mitä muita mahdollisia näkökulmia tai vaikutuksia vaihtoehtoihin liittyy? Lyhyt aikaväli Pitkä aikaväli	0 0	0 0

Kuvaus	Ei arviointia.	
--------	----------------	--

8 Arvioinnin viimeistely ja yhteenveto

Vertailussa nykytilan, eli Tuuloksen päiväkodin säilymisen ennallaan arvioitiin olevan +/-0 ja vaihtoehto A:ta eli päiväkodin siirtymistä Tuuloksen koulun yhteyteen verrattiin nykytilaan. Päätösesityksen Tuuloksen päiväkodin siirtämisestä Tuuloksen koulun yhteyteen arvioitiin vaikuttavan päiväkodissa oleviin lapsiin lyhyellä aikavälillä negatiivisesti (lyhyt aikaväli -3 yhteensä), mutta muuttuvan positiiviseksi vaikutukseksi pitkällä aikavälillä (pitkä aikaväli +3 yhteensä).

Lyhyen aikavälin positiivisina vaikutuksina nähtiin lasten vuorovaikutussuhteiden jatkuvuus - päiväkotisiirtyisi kokonaisuutena, lapsille tärkeät kaverit ja aikuiset säilyisivät ennallaan. Nämä asiat korostuivat lasten kokemuksissa heille tärkeistä asioista. Positiivisen näkökulman toisi mukanaan sisarusten läsnäolo samassa kiinteistössä, joka mahdollistaa hetkittäiset kohtaamisen mahdollisuudet sisarusten välillä.

Muuttuva ympäristö arvioitiin negatiivisena vaikutuksena lyhyellä aikavälillä - erityisesti nuorimpien 1-2 vuotiaiden kohdalla muuttuva ympäristö saattaa vaikuttaa turvallisuuden tunteeseen heikentävästi, kunnes uudessa päiväkodissa rakentuisivat turvalliset arjen rutiinit. Huoltajien huoli päiväkodin siirtämisen seurauksista koulun yhteyteen voi vaikuttaa perheeseen hetkellisesti negatiivisesti.

Lyhyen aikavälin negatiivisena vaikutuksena arvioitiin fyysisen turvallisuuden heikentymisen -koulun yhteydessä toiminen toisi mukanaan turvalliseen liikkumiseen negatiivista vaikutusta (koulun piha-alue, saattoliikenne, isompien lasten mahdollisesti rajummat leikit), kunnes yhteinen turvallinen toimintakulttuuri löytyisi.

Lyhyen ja pitkän aikavälin positiivisena muutoksena nähtiin yhtenäinen varhaiskasvatuskoulupolku, jolloin lapsen koulupolussa jäisi yksi siirtymä väliin. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyömahdollisuus vaikuttaisi lapsen oppimiseen ja madaltaisi kouluun siirtymistä.

9 Tehtävän päätöksen seuranta- ja arviointisuunnitelma

Suunnitelma tehdään kun päätös on tehty.

10 Huomioita ja lähteet

Lähteet:

[Hämeenlinnan varhaiskasvatussuunnitelma 2022](#)

[Hämeenlinnan kaupunki. Koulukuljetuksen kriteerit.](#)

[Huittisten kunnan lapsivaikutusten arviointi 2017.](#)

[Lapsivaikutusten arviointi - Kalajoen uudet päiväkodit \(kalajoki.fi\)](#)

Kyösti ym. 2023. Muuttuva väestö väestönmuutoksen vaikutukset varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen Julkaisusarja ja numero Itlan raportit ja selvitykset 2023:1

[Varhaiskasvatustilasto](#)

Vlasov ym. 2018. Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 24:2018. Juvenes Print, Tampere

Terhi Tuukkanen (toim.) Lapsibarometri 2020. Unta, ruokaa, leikkejä, rakkautta ja karamelliä, juomaa" - hyvä elämä 6-vuotiaiden kokemana. Lapsiasiainvaltuutetun toimiston julkaisuja 2020:5. Hansaprint Oy, Turenki [linkki](#)

Terhi Tuukkanen (toim.) Lapsibarometri 2022. "Jos joku on mun lähellä, silloin mäe en pelkää" - lasten näkemyksiä turvallisuudesta. Lapsiasiainvaltuutetun toimiston julkaisuja 2022:9. Hansaprint Oy, Turenki [linkki](#)

[Tutkittua varhaiskasvatuksesta](#)